lis. Įdomu, kad šitos stovyklavietės gyventojai, pritrūkę titnago žaliavos, kaip skaldytinius sunaudojo ovalius kirvelius.

BARROW CEMETERY OF PADUOBĖ–ŠALTALIŪNĖ GROUP III

In 2001 in the barrow cemetery of Paduobė-Šaltaliūnė group III (Švenčionys district), barrow 11, as being destroyed, was investigated. The barrow had fragments of a stone circle and 3 pits around the remaining part of the barrow. A half-destroyed cremation without any burial items and with the remains of two persons was found. According to the general structure of the barrow, it may be dated to the 5th–6th centuries.

JAŠIŪNŲ (GELOŽĖS) PILKAPYNAS

Valdemaras ŠIMĖNAS

VU tęsė 2000 m. pradėtus Jašiūnų (Geložės) pilkapyno (A 1036) (Vilniaus aps., Šalčininkų r., Jašiūnų sen.) archeologinius tyrimus (žr. *ATL 2000 metais,* V., 2002, p. 77–79). Buvo ištirtas vienas dujotiekio trasos ardomas pilkapis pilkapyno V dalyje (ištirtas 90 m^2 plotas), plotas 1 (36 m^2) ant dujotiekio trasos, kur metalo ieškikliu kompaktiškai buvo rastas vieno degintinio kapo inventorius bei didelė laužavietė už dujotiekio (80 m^2). Tyrinėjimus finansavo Lietuvos Respublikos KVAD pagal apardytų ir ardomų archeologinių vietų tyrimų programą.

2001 m. tirtas pilkapis 4 yra 65 miško kvartalo V dalyje, prie pat dujotiekio. Š tirto ploto sienelė sutapo su 2000 m. tirto pilkapio 3 tyrimų ploto P sienele. Tiriamas pilkapis turi 6,5 m skersmens ir 0,7 m aukščio smėlio sampilą bei 1,2–1,5 m pločio dalinai žemėmis užslinkusį griovį prie jo. PR sampilo pusėje griovys turėjo 1,2 m pločio tarpą „įėjimą“. ŠR pilkapio pusėje prigludęs dar vienas aukštas pilkapis su giliu grioviu aplink jį. Visų trijų pilkapių grioviai perdengia vieni kitus. Sprendžiant pagal griovių išsidėstymą, pradžioje buvo supiltas 2000 m. tirtas pilkapis 3 su duobėmis dalinai po sampilu. Vėliau supiltas dabar aprašomas pilkapis 4 ir tik tada su-

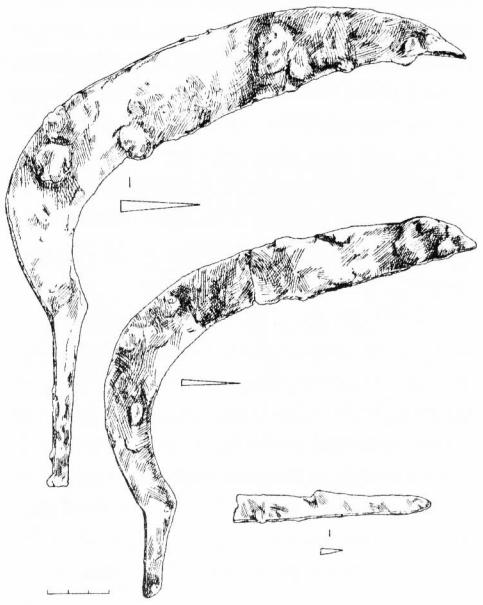

15 pav. Radiniai iš Jašiūnų pilkapio 4(1).
Fig. 15. Finds from Jašiūnai barrow 4(1).

piltas aukštasis pilkapis su giliais grioviais aplink jį. V tirto pilkapio dalis yra nustumta tiesiant dujotiekį.

Tyrimų metu kapų pilkapyje nebuvo rasta. Nepasitaikė taip pat net atsitiktinių degintinių kaulų. Kasant sampilą, jo pakraštyje priešais „įėjimą", kv. C–9 surastas vienintelis archeologinis radinys – pjautuvas (15 pav.). Jis negiliai įkastas į sampilą ir yra aukščiau už sampilo pagrindą. Pjūvyje sampilo vidurinėje dalyje išryškėjo negilios, iki 40 cm gylio ir apie 90 cm skersmens, žemėmis užslinkusios duobės kontūras. Tačiau joje nieko nerasta. Matyt, seniau kažkas bandė pilkapį kasti. Po visu sampilu ant pagrindo išryškėjo 10–15 cm storio tamsios žemės su smulkiais degėsiukais pirminio žemės paviršiaus dėmė. Jokių perkasimų joje nėra. Tik PV sampilo pakraštyje ant pagrindo surasti du nedideli 15x10 cm akmenys. Jie į sampilą pateko atsitiktinai. Išvalius sampilą juosusį griovį, jokių radinių, kapų ar laužaviečių požymių nepastebėta. Griovys siekė apie 55–60 cm gylį nuo pirminio žemės paviršiaus. Jis užslinkęs tamsesniu miškožemiu ir smėliu. 90 cm už griovio ir sampilo ribų PV pusėje rasta 55 cm skersmens ir 50 cm gylio duobė. Ji taip pat buvo tuščia.

2001 m. pavasarį dujotiekininkai rekultivavo dujotiekio trasą. Buvo išrauti krūmai ir trasa išlyginta buldozeriais bei užarta. Todėl visa trasa dar kartą buvo patikrinta metalo ieškikliu. Joje, beveik žemės paviršiuje surasta atsitiktinių radinių. 36 m į Š nuo dujotiekio trasą kertančio keliuko buvo surastas pjautuvas. 48 m nuo keliuko rastas peiliukas. 51 m nuo keliu-

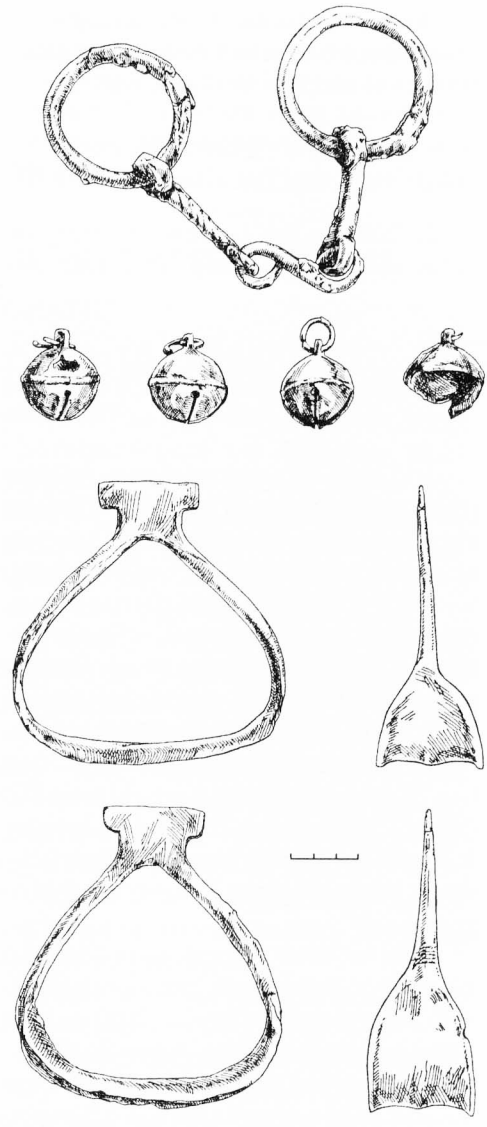

16 pav. Radiniai iš Jašiūnų perkasos 1.
Fig. 16. Finds from Jašiūnai trench 1.

ko, visai netoli nuo tirto pilkapio 4, trasos viduryje vienoje krūvelėje buvo surasti trinariai žąslai su apvaliomis grandimis ir trys žalvariniai žirgo kamanų žvangučiai (16 pav.). Šie radiniai buvo sudėti į dvi balnakilpes. Be to, preparuojant radinius buvo pastebėta pavienių degintinių kaulų. Neabejotina, kad tai vieno suardyto degintinio kapo įkapės. Norint išsiaiškinti ar šalia nėra išlikę pilkapio griovių, ar kitų liekanų, aplink radinius buvo iškasta 6x6 m dydžio perkasa 1. Radiniai gulėjo D–3 kvadrate. Kasant perkasą, 40 cm į Š nuo radinių surastas 40x38x35 cm dydžio pavienis akmuo. 2,1 m į R nuo radinių, kv. D–5 surastas dar vienas analogiškas žirgo kamanų žvangutis. Skutant perkasos dugną – žemė visur maišyta, su stūmimo buldozeriu žymėmis. Jokių pilkapio žymių nepastebėta. Matyt, visi radiniai čia buvo atstumti buldozeriu iš kažkur šalia suardyto pilkapio. Pagal kamanų žvangučius radinių kompleksą galima datuoti XI–XII a.

KVAD užsakymu V dujotiekio trasos pusėje buvo tirtas pilkapį primenantis sampilas. Jį taip pat gerokai apardė dujotiekio trasa. Sampilo R dalis buvo apardyta ir užstumta žemėmis iš dujotiekio trasos. Pradžioje sunku buvo nustatyti, kokio skersmens yra sampilas. Be to, įtarimą, kad tai gali būti ne pilkapis, kėlė toliau nuo dujotiekio esantis ŠV sampilo pakraštys. Jis ėjo ne apvaliai, o buvo tiesus. Buvo kasama 9x10 m dydžio perkasa, paliekant kontrolines juostas R–V ir Š–P kryptimis. Sampilo viršus padengtas stora velėna. Visas sampilas yra supiltas iš gausių degėsių. Didžioji dauguma degėsių yra gana dideli. Vietomis galima išskirti be tvarkos sudegusias šakas. Archeologinių radinių ar degintinių kaulų sampile nerasta. Manyta, kad tai gali būti dar viena apeiginė laužavietė kaip ir 2000 m. tirtoji. Tačiau po sampilu nebuvo jokių duobių. Be to, gerokai skyrėsi degėsiai iš sampilo. Šiame sampile buvo daug apdegusios, bet nesupuvusios medžių žievės. Atrodo, kad šioje vietoje tiesiant dujotiekį buvo deginami krūmai ir medžių šakos.

Pilkapynas skirtinas Rytų Lietuvos pilkapynų grupei ir datuotinas vėlyvuoju geležies amžiumi. Pilkapyne ant kvartalinės linijos dar yra trys labai aukšti pilkapiai. Viename jų iškasta gili duobė. Ateityje pilkapyno tyrinėjimus numatoma tęsti.

INVESTIGATIONS OF THE JAŠIŪNAI (GELOŽĖ) BARROW CEMETERY

VU investigated the barrow cemetery of Jašiūnai (Geložė). In barrow 4 no graves were found. No graves were found in the presupposed barrow site either. Stray finds, such as a knife, a three-joint riding bit, curb bells and stirrups were found while recultivating the gas pipe track where the disturbed barrows were situated.